

ĐÁNH GIÁ CHƯƠNG TRÌNH HUẤN LUYỆN MỘT NĂM CHO ĐIỀU DƯỠNG MỚI TẠI BỆNH VIỆN NHI ĐỒNG 2

Nguyễn Thị Kim Liên*, Ngô Thị Minh Diệu*

TÓM TẮT

Mục tiêu: Đánh giá hiệu quả chương trình huấn luyện một năm cho điều dưỡng mới tại bệnh viện Nhi Đồng 2.

Phương pháp nghiên cứu: Mô tả cắt ngang.

Kết quả: Sau một năm huấn luyện với 3 giai đoạn về lý thuyết 10,7% đạt loại giỏi, 48,2% đạt loại khá, 14,3% xếp loại yếu, trung bình 26,8%. Về thực hành, giỏi chiếm 66,1%, khá chiếm 33,9%.

Kết luận: Kỹ năng được rèn luyện thường xuyên, kết quả tiến bộ rõ rệt. Về lý thuyết, vẫn còn loại yếu cho thấy việc tự tìm tòi, học hỏi về bệnh học ít được chú trọng, vì vậy ban huấn luyện cần phải có kế hoạch cải tiến để hoàn thiện hơn chương trình huấn luyện này.

Từ khóa: Điều dưỡng mới, huấn luyện, chương trình một năm.

ABSTRACT

EVALUATE THE RESULT OF ONE YEAR PROGRAM FOR NEW NURSES AT CHILDREN'S HOSPITAL 2

Nguyen Thi Kim Lien, Ngo Thi Minh Dieu

* Y Hoc TP. Ho Chi Minh * Supplement of Vol. 20 - No 6 - 2016: 100 - 104

Objective: Evaluate the effectiveness of one year program for new nurses at Children's Hospital 2.

Method: Cross-sectional description.

Result: After one year training with 3 stages, in terms of theory, 10.7% is excellent, 48.2% is good, fine is 26.3% and weak is 14.3%. Practically, excellent is 66.1%, 33.9% is good.

Conclusion: Skill is trained regularly, results are shown significantly improvement. Theoretically, it has still nurses with weak grade, it has shown that self-studying about pathology with nurses has not paid much attention to. So, the training department should have plan in order to improve this program.

Key words: New nurses, training, one-year program.

ĐẶT VẤN ĐỀ

Hàng năm, bệnh viện Nhi Đồng 2 đều nhận điều dưỡng (ĐD) mới để bổ sung vào lực lượng điều dưỡng đã và sẽ nghỉ hưu theo chế độ của nhà nước. Hơn nữa là một bệnh viện năng động, Bệnh viện Nhi Đồng 2 phát triển thêm các chuyên ngành sâu như ung bướu, ngoại thần kinh, nên cần một lực lượng điều dưỡng để đáp ứng nhu cầu chăm sóc bệnh nhân của bệnh viện.

Làm việc tại một bệnh viện chuyên về nhi,

trong khi được đào tạo trong trường là điều dưỡng đa khoa, nên khi mới ra trường điều dưỡng thường không đáp ứng được nhu cầu chăm sóc bệnh nhân của bệnh viện.

Mặt khác, các điều dưỡng được nhận vào thuộc nhiều hệ đào tạo, từ các trường công lập và dân lập (mặc dù có qua kỳ sơ tuyển của bệnh viện), hệ 4 năm, 3 năm và 2 năm, và đặc biệt không có sự khác biệt trong thực hành lâm sàng.

Vì vậy, khi nhận điều dưỡng mới tuyển vào, bệnh viện đã có tổ chức chương trình huấn

* Bệnh viện Nhi Đồng 2.

Tác giả liên lạc: ThS.ĐD Nguyễn Thị Kim Liên, ĐT: 0909381271, Email: nt_kimlien@yahoo.com.

luyện đào tạo cho điều dưỡng mới kéo dài từ 3 tháng đến 1 năm.

Nhằm đánh giá hiệu quả của việc giảng dạy, huấn luyện đào tạo cho các điều dưỡng mới, phòng điều dưỡng tiến hành nghiên cứu để nắm bắt được tình hình thực tế về kiến thức và kỹ năng các học viên sau đào tạo.

Mục tiêu nghiên cứu

Mục tiêu chung

Xác định kiến thức, kỹ năng của các điều dưỡng qua từng giai đoạn được huấn luyện.

Mục tiêu chuyên biệt

Đánh giá kiến thức, kỹ năng của điều dưỡng trước khi được huấn luyện.

Đánh giá kiến thức, kỹ năng của điều dưỡng sau khi huấn luyện 3 tháng.

Đánh giá kiến thức của điều dưỡng sau khi huấn luyện 6 tháng.

Đánh giá kiến thức, kỹ năng của điều dưỡng sau 12 tháng.

Nhận xét sự khác biệt về kiến thức, kỹ năng của các điều dưỡng giữa các giai đoạn huấn luyện khác nhau.

Tổng quan tài liệu

Hiện chưa tìm thấy các nghiên cứu về đánh giá kiến thức và kỹ năng của điều dưỡng sau khi được huấn luyện của các cơ sở y tế và cũng chưa thấy có chương trình huấn luyện cho điều dưỡng sau khi tốt nghiệp.

Riêng tại bệnh viện Nhi Đồng 2 thì đã có chương trình đào tạo huấn luyện định hướng nhi khoa cho điều dưỡng sau khi tốt nghiệp có mong muốn được làm việc tại các bệnh viện nhi và các bệnh viện có chuyên khoa nhi. Tài liệu đã được hội đồng thẩm định tài liệu của bệnh viện Nhi Đồng 2 kết hợp với bệnh viện Nhi Đồng 1 và khoa điều dưỡng trường Đại Học Hồng Bàng góp ý và thông qua.

Ở nước ngoài các bệnh viện thì đều có chương trình đào tạo cho điều dưỡng mới được tuyển vào, đặc biệt là có liên kết với các trường

đại học để tính tín chỉ cho các điều dưỡng, như Duke University Hospital (US), Durham Regional Hospital và Duke Raleigh Hospital, (đều của Hoa Kỳ) John Hunter, Children Hospital at Westmead (NSW, Úc).

ĐỐI TƯỢNG-PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Thiết kế nghiên cứu

Mô tả, cắt ngang.

Đối tượng nghiên cứu

Các điều dưỡng mới được tuyển vào làm việc tại Bệnh viện nhi đồng 2 từ tháng 10/2013 đến tháng 10/2014.

Cỡ mẫu

Lấy trọn, n=56.

Thời gian nghiên cứu

Tháng 10/2013 đến tháng 10/2015.

Vấn đề y đức

Đề tài không có các vấn đề vi phạm liên quan đến y đức.

Phương pháp thu thập số liệu

Tính điểm lý thuyết và thực hành qua các giai đoạn huấn luyện và xếp loại.

Mô tả chương trình

Việc huấn luyện Điều dưỡng mới là một qui trình bắt buộc với 3 giai đoạn. Chương trình học tập bao gồm: các bài giảng lý thuyết, thực hành tại phòng Skill lab (thực hành kỹ năng) và các khoa lâm sàng.

Giai đoạn I (0-3 tháng): Các ĐD sẽ được làm các bài kiểm tra lý thuyết và thực hành trước khi được huấn luyện. Chương trình huấn luyện bao gồm: Những tuần đầu tiên là các bài giảng về lý thuyết và thực hành tại phòng skill lab về các kỹ thuật ĐD cơ bản. Sau đó sẽ được đi luân khoa gồm: khối nội, ngoại, hồi sức – cấp cứu. Kết thúc giai đoạn I là bài kiểm tra lý thuyết và thực hành.

Giai đoạn II (6-11 tháng): Bao gồm các bài học lý thuyết, lớp học mỗi tháng một lần. Các bài học này cung cấp các kiến thức về các kỹ thuật khó hơn, xây dựng kiến thức lâm sàng, vai trò

của điều dưỡng chăm sóc. Trước mỗi bài học là các bài kiểm tra lý thuyết và kết thúc giai đoạn II sẽ có các bài kiểm tra sau khóa học.

Giai đoạn III (11-12 tháng): Các điều dưỡng sẽ tự học tập và rèn luyện các kỹ năng tại các khoa lâm sàng dưới sự hướng dẫn của điều dưỡng trưởng và các ĐD chịu trách nhiệm huấn luyện tại khoa. Kết thúc giai đoạn III là các bài kiểm tra lý thuyết và thực hành về kỹ thuật đã được học.

Xử lý số liệu

Nhập và xử lý số liệu bằng phần mềm SPSS 19.0.

KẾT QUẢ

Bảng 1: Đặc điểm chung của đối tượng điều tra

Đặc điểm chung		n	Tỉ lệ
Trình độ học vấn	Đại học	6	10,7%
	Cao đẳng, trung cấp	50	89,3%
Hệ tốt nghiệp	Công lập	27	48,2%
	Dân lập	29	51,8%

Nhận xét: ĐD tốt nghiệp cao đẳng, trung cấp chiếm đa số với 89,3%. Tỉ lệ tốt nghiệp công lập và dân lập gần bằng nhau.

Bảng 2: Học lý thuyết về điều dưỡng nhi.

Học lý thuyết về bệnh học nhi		n	Tỉ lệ
Đã từng học lý thuyết về bệnh học nhi	Có	55	98,2%
	không	1	1,8%
Số tiết học lý thuyết bệnh học nhi	8 tiết	6	10,7%
	12 tiết	5	8,9%
	16 tiết	1	1,8%
	Không nhớ	44	78,6%

Nhận xét: Hầu hết các điều dưỡng đều đã được học lý thuyết về bệnh học nhi ở trường. 78,6% ĐD không nhớ mình đã học lý thuyết về bệnh học nhi trong bao nhiêu tiết.

Bảng 3: Học thực hành điều dưỡng nhi

Học thực hành điều dưỡng nhi		n	Tỉ lệ
Đã từng học thực hành về điều dưỡng nhi	Có	38	67,9%
	Không	18	32,1%
Nơi học thực hành về điều dưỡng nhi	Phòng thực tập của trường	13	34,2%
	Các BV chuyên khoa nhi	23	60,5%
	Các BV đa khoa	2	5,3%
Thời gian học thực hành về điều dưỡng nhi	> 2 tuần	10	26,3%
	> 4 tuần	9	23,7%
	> 2 tháng	1	2,6%
	> 3 tháng	3	7,9%
	Không nhớ	15	39,5%

Nhận xét: Có 67,9% (n=38) đã học thực hành về điều dưỡng nhi trong chương trình giảng dạy ở trường. Trong số các ĐD đã được học về ĐD nhi, có 60,5% điều dưỡng học thực hành tại các BV chuyên khoa nhi, 34,2% học tại phòng thực tập của trường. Tuy nhiên, có 39,5% ĐD đã không nhớ mình đã học thực hành về ĐD nhi bao nhiêu tiết.

Bảng 4: Ý kiến về vấn đề chăm sóc bệnh nhân nhi

Chăm sóc bệnh nhân nhi		n	Tỉ lệ
Chăm sóc bệnh nhân nhi có khó không?	Rất khó	17	30,4%
	Khó	32	57,1%
	Bình thường	7	12,5%
Bạn có tự tin khi chăm sóc BN nhi không?	Rất tự tin	6	10,7%
	Tự tin	46	82,1%
	Không tự tin	4	7,1%
Bạn có thể chăm sóc BN nhi tốt không?	Rất tốt	1	1,8%
	Tốt	54	96,4%
	Không chắc	1	1,8%
Chăm sóc BN nhi và người lớn, đối tượng nào dễ hơn?	BN nhi	5	8,9%
	BN người lớn	33	58,9%
	Đối tượng nào cũng vậy	18	32,1%

Nhận xét: Có 57,1% ĐD cho rằng chăm sóc bệnh nhân nhi là khó, và rất khó là 30,4%. Rất nhiều điều dưỡng nói là mình tự tin khi chăm sóc BN nhi (82,1%). Nhiều điều dưỡng cho rằng chăm sóc BN người lớn dễ hơn chăm sóc BN nhi (58,9%).

Bảng 5: Ý kiến về chương trình huấn luyện.

Chương trình huấn luyện về điều dưỡng nhi		n	Tỉ lệ
Có cần thiết phải huấn luyện về chăm sóc nhi cho các điều dưỡng mới không?	Rất cần	47	83,9%
	Cần	9	16,1%
Theo bạn, thời gian cho một khóa huấn luyện là bao lâu?	1 tháng	3	5,4%
	3 tháng	14	25%
	6 tháng	16	28,6%
	1 năm	11	19,6%
	Khác	12	21,4%
Khóa huấn luyện có giúp bạn trong công tác chăm sóc bệnh nhân nhi nhiều không?	Rất nhiều	48	85,1%
	Nhiều	8	14,3%

Nhận xét: Đa số ĐD nói cần phải huấn luyện về chăm sóc nhi cho ĐD mới nhận vào công tác (83,9%), và khóa huấn luyện đã giúp cho ĐD trong công tác chăm sóc BN nhi là rất nhiều (85,1%). Thời gian cho một khóa huấn luyện là 6 tháng (28,6%), 3 tháng (25%), và 21,4% ĐD nói

cần phải huấn luyện liên tục trong suốt thời gian làm việc.

Bảng 6: Xếp loại trước huấn luyện của giai đoạn I:

Xếp loại học tập	Lý thuyết		Thực hành	
	n	Tỉ lệ	n	Tỉ lệ
Giỏi	0	0	0	0
Khá	5	8,9%	0	0
Trung bình	41	73,2%	5	8,9%
Yếu	10	17,9%	31	55,4%
Kém	0	0	20	35,7%
Tổng cộng	56	100%	56	100%

Nhận xét: Lý thuyết: ĐD xếp loại trung bình chiếm (73,2%), yếu (17,9%), không có ĐD nào đạt loại giỏi. Thực hành: hơn 90% ĐD bị xếp loại yếu, kém.

Bảng 7: Xếp loại sau huấn luyện của giai đoạn I:

Xếp loại học tập	Lý thuyết		Thực hành	
	n	Tỉ lệ	n	Tỉ lệ
Giỏi	11	19,6%	36	64,3%
Khá	42	75%	20	35,7%
Trung bình	3	5,4%	0	0
Yếu	0	0	0	0
Kém	0	0	0	0
Tổng cộng	56	100%	56	100%

Nhận xét: Sau huấn luyện, về lý thuyết xếp loại trung bình còn 5,4%, không có ĐD bị xếp loại yếu. Về thực hành, ĐD xếp loại giỏi (64,3%), không có ĐD xếp loại trung bình, yếu và kém.

Bảng 8: Xếp loại trước huấn luyện của giai đoạn II:

Xếp loại học tập	Lý thuyết	
	n	Tỉ lệ
Giỏi	0	0
Khá	0	0
Trung bình	21	37,5%
Yếu	34	60,7%
Kém	1	1,8%
Tổng cộng	56	100%

Nhận xét: Không có ĐD nào xếp loại giỏi và khá, xếp loại yếu chiếm 60,7%.

Bảng 9: Xếp loại sau huấn luyện của giai đoạn II

Xếp loại học tập	Lý thuyết	
	n	Tỉ lệ
Giỏi	28	50%
Khá	25	44,6%
Trung bình	2	3,6%
Yếu	1	1,8%
Kém	0	0
Tổng cộng	56	100%

Nhận xét: Sau thời gian huấn luyện 6 tháng, tỉ lệ giỏi là 50%, khá là 44,6%, xếp loại yếu còn: 1,8%.

Bảng 10: Xếp loại của giai đoạn III

Xếp loại học tập	Lý thuyết		Thực hành	
	n	Tỉ lệ	n	Tỉ lệ
Giỏi	6	10,7%	37	66,1%
Khá	27	48,2%	19	33,9%
Trung bình	15	26,8%	0	0
Yếu	8	14,3%	0	0
Kém	0	0	0	0
Tổng cộng	56	100%	56	100%

Nhận xét: Đánh giá sau 1 năm, về lý thuyết có 10,7% xếp loại giỏi, 48,2% xếp loại khá, 14,3% loại yếu. Thực hành có 66,1% xếp loại giỏi, 33,9% xếp loại khá, không có ĐD xếp loại trung bình, yếu và kém.

BÀN LUẬN

Qua kết quả đánh giá quá trình huấn luyện điều dưỡng mới theo chương trình một năm, chúng tôi nhận thấy:

Ban giám đốc Bệnh viện đã có chủ trương đúng đắn để giúp cho ban huấn luyện thực hiện được chương trình huấn luyện điều dưỡng mới.

Ban huấn luyện đã có chương trình phù hợp để huấn luyện cho các điều dưỡng mới đáp ứng được nhu cầu chăm sóc bệnh nhân khi tham gia vào đội ngũ nhân viên chuyên nghiệp của bệnh viện.

Các điều dưỡng có trình độ cao đẳng, trung cấp chiếm 89,3%, tỉ lệ tốt nghiệp từ các trường dân lập trong thành phố là hơn 50%. Hầu hết các điều dưỡng đều được học lý thuyết về bệnh học nhi, nhưng không nhớ rõ là mình đã học bao nhiêu tiết. Thực tế cho thấy, việc dạy lý thuyết về bệnh học nhi chưa được chú trọng nhiều.

Có 67,9% điều dưỡng có học thực hành về điều dưỡng nhi, trong số đó chỉ có gần phân nửa là được học tại các BV chuyên khoa nhi. Việc dạy và học thực hành về điều dưỡng nhi cho sinh viên thực tập chủ yếu do các điều dưỡng trưởng và các điều dưỡng phụ trách công tác huấn luyện tại khoa đảm nhiệm, nhưng chủ yếu là kiến tập. Sinh viên thực tập chỉ được làm các kỹ thuật cơ bản, chưa được làm các kỹ thuật khó.

Các điều dưỡng mới đều cho rằng, việc chăm sóc BN nhi khó hơn chăm sóc BN là người lớn và rất cần phải huấn luyện về chăm sóc nhi cho điều dưỡng mới. Bệnh viện Nhi đồng 2 đã có chương trình huấn luyện cho điều dưỡng mới với thời gian 3 tháng trước khi điều dưỡng được phân về các khoa. Sau khi được huấn luyện các điều dưỡng mới đều tự tin hơn trong công tác chăm sóc bệnh nhân.

Về kết quả xếp loại sau các giai đoạn huấn luyện, chúng tôi nhận thấy:

Giai đoạn I: Kết quả trước huấn luyện và sau huấn luyện có sự thay đổi rõ rệt. Trước huấn luyện không có điều dưỡng nào xếp loại khá và giỏi, trung bình chiếm 73,2% và yếu chiếm 17,9%. Xếp loại thực hành có tỉ lệ yếu và kém chiếm hơn 90%. Sau huấn luyện, về lý thuyết có hơn 90% ĐD xếp loại khá và giỏi, trung bình giảm còn 5,4%, không có xếp loại yếu và kém. Về thực hành, không có xếp loại trung bình, yếu và kém.

Sau 3 tháng học về lý thuyết và thực hành tại các khoa lâm sàng, các ĐD được các điều dưỡng phụ trách huấn luyện tại khoa theo dõi và giám sát. Đây cũng là giai đoạn học tập vất vả nhất, các điều dưỡng được làm quen với công việc chăm sóc bệnh nhân nhi và thực hiện các kỹ thuật điều dưỡng cơ bản trên BN nhi, vì vậy kỹ năng lâm sàng đã được cải thiện rất nhiều.

Giai đoạn II: Mỗi tháng các điều dưỡng được học một bài về kỹ thuật chuyên khoa, làm quen với các kỹ thuật mới hơn, việc biết rõ cơ chế bệnh học sẽ giúp ích nhiều trong chăm sóc bệnh nhân. Đây cũng là thời gian điều dưỡng tự học hỏi và rèn luyện kỹ năng tay nghề tại khoa mình công tác. Sau thời gian 6 tháng, xếp loại từ giỏi và khá tăng lên hơn 90%, không có ĐD nào xếp loại kém.

Giai đoạn III: Giai đoạn này các điều dưỡng chủ yếu được trau dồi kỹ năng lâm sàng tại các khoa công tác dưới sự giám sát của điều dưỡng

trưởng và điều dưỡng phụ trách huấn luyện. Điểm thực hành xếp loại giỏi chiếm tỉ lệ khá cao 66,1% Tuy nhiên, tỉ lệ xếp loại yếu về lý thuyết vẫn còn 14,3%. Điều này cho thấy, các điều dưỡng đã làm quen được với các kỹ thuật trên bệnh nhi và thực hiện hằng ngày nên kỹ năng đã cải thiện nhiều, việc tự tìm tòi học hỏi về bệnh học của các bệnh lý ít được chú trọng.

KIẾN NGHỊ

Chương trình rất hữu ích, vừa cung cấp kiến thức, kỹ năng cơ bản về chăm sóc nhi, vừa giúp cho điều dưỡng mới có thể chuyển đổi từ vai trò là một sinh viên, học sinh điều dưỡng thành một điều dưỡng nhi khoa thực thụ, giúp cho điều dưỡng tự tin hơn khi khởi đầu công việc. Vì vậy, chúng tôi xin kiến nghị như sau:

Cần duy trì chương trình huấn luyện một năm cho tất cả điều dưỡng mới.

Mở rộng cho các ngành khác như kỹ thuật viên xét nghiệm, chẩn đoán hình ảnh.

Ban huấn luyện đào tạo cần cải tiến chương trình hàng năm đặc biệt là chương trình trong 6 tháng sau để ngày càng phù hợp theo nhu cầu chăm sóc bệnh nhi.

Có khen thưởng cho những điều dưỡng mới của lớp học khi đạt kết quả vượt bậc sau huấn luyện.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hendren R (2011). Ways to retain new graduate nurses. HealthLeaders Media. July 5, Available at <http://www.healthleadersmedia.com/content/NRS-268201/5-Ways-to-Retain-New-Graduate-Nurses>. Accessed July 7.
2. Jones CB. Revisiting nurse turnover costs: adjusting for inflation. *J Nurs Adm.* 2008;38(1): p.11-18.
3. Krsek C (2011) Investing in nursing retention is a smart move in today's economy, *American Nurse today*, p.32-39.

Ngày nhận bài báo: 24/10/2016

Ngày phản biện nhận xét bài báo: 26/10/2016

Ngày bài báo được đăng: 05/12/2016